

Predatie nekt weidevogels in snel tempo

■ OPINIE

Door Wim Knol

De kritische ondergrens bij weidevogels nadert snel. In 2016 zijn wederom grote verliezen van de grutto vastgesteld. Zware predatie speelt een hoofdrol in die graslanden waar grutto's nog tot broeden komen. Voor conservatieve vogelbeschermers heeft predatiebeperking geen prioriteit. Zij gokken op voortzetting van de vrijwillige inzet van boerenbeheer. Echter na 40 jaar onderzoek en weidevogelbeheer gaat het slechter dan ooit. Tijd voor een gecombineerde aanpak.

In de afgelopen 6 jaar is door vogelonderzoekers (Sovon, 2017) berekend dat er veel minder grutto's uitvliegen dan de 13.000 die jaarlijks nodig zijn om de populatie op peil te houden. Laat staan om deze uit te breiden.

Nog geen 4000 uitgevlogen jongen in 2016. En dit is al jaren gaande. Van 120.000 broedparen naar 33.000 paar in 40 jaar tijd. Het geringe nest- en broedsucces blijkt de bottleneck, veroorzaakt door intensieve landbouw en predatie. Onderzoek van de Universiteit van Groningen (2017) laat ook zien dat het niet zit in de overleving van adulte vogels, maar in die van de eieren en kuikens. Predatie drukt een zware stempel op de gebieden waar grutto's nog wel tot broeden komen. In grote lijnen zijn het de zoogdieren die de eieren roven en de vogels de kuikens.

Predatie speelt een onmisbare rol in het proces van selectie en aanpassing

foto: ImageSelect

Predatie drukt een stempel op de gebieden waar grutto's nog wel tot broeden komen.

bij prooidieren. Dat geldt ook bij weidevogels. Het aantal predatoren is in het Nederlandse cultuurlandschap momenteel zeer groot en neemt nog steeds toe. Ruim een eeuw geleden was er nog sprake van een predator-arm landschap. Vos, zwarte kraai,

blauwe reiger, steenmarter, buizerd en meeuw kwamen in zeer beperkte mate voor of waren afwezig. Weidevogels waren niet onderhevig aan en aangepast aan de hoge predatiedruk. Dat is in korte tijd drastisch veranderd. Weidevogelgebieden zijn nu

hotspots van prooidieren te midden van ecologische woestijnen.

In 2015 verscheen een onderzoeksrapport in opdracht van Vogelbescherming waaruit bleek dat de overleving van bodembroeders op buitendijkse gronden in de Wadden te laag is. Hier is geen intensieve landbouw, maar is een sterke predatiedruk geconstateerd. Ook de dreiging van predatie wordt gesuggereerd. Populair ook wel *landscape of fear* genoemd,

Eigenlijk is de oplossing om weidevogels te behouden ecologisch niet zo ingewikkeld

analoog aan de rol van wolven in Yellowstone. Wellicht speelt dit in weidevogelgebieden met geschikt beheer ook een rol?

Brits onderzoek (*Journal of Applied Ecology*, 2010) laat in experimenteel veldonderzoek zien dat verlagings van predatiedruk de overleving van kuikens fors vergroot. Wel een factor 3. En dat kan net het verschil maken tussen behoud of verlies. Of vertraging van de afname, waardoor tijd gewonnen wordt om meer weidevogelgrasland te financieren: effectief tweesparenbeleid. De wens van de Bond van Friese Vogelwachten om eieren te verzamelen op kansloze percelen, die uit te broeden en de jongen los te laten past in die strategie. Niet als structurele maatregel, maar om het tekort van 9000 uitgevlogen

gruttokuikens per jaar aan te vullen. Of dat van de scholekster en de kievit, die ook hard achteruitgaan.

En hier scheiden de wegen tussen conservatieve vogelbeschermers en de praktijk. Vrijwilligers en boeren haken af vanwege het zoveelste leeggeroofde nest. Vogelbeschermers die alleen inzetten op vrijwillig weidevogelbeheer, verwerpen verlagings van predatiedruk door ingrijpen in populaties of uitbroeden van eieren die verloren dreigen te gaan. Daarmee spelen zij hoog spel. Immers, ook met vergoeding zullen boeren vrijwillige contracten voor weidevogelbeheer niet klakkeloos aangaan. Waterpeilen omhoog en de productie omlaag is een bedrijfsrisico dat voor weinig boeren perspectiefrijk is.

Eigenlijk is de oplossing om weidevogels te behouden ecologisch niet zo ingewikkeld. Zorg ervoor dat de overleving van kuikens fors toeneemt door verlagen van de predatiedruk en tijdelijk uitbroeden van kansloze eieren. Geen hetze tegen predatoren, maar maatwerk per gebied en soort. Werk gelijktijdig aan meer weidevogelbeheer, langjarige contracten van 25 jaar in plaats van 6 jaar en flankerend landschapsbeheer om de predatiedruk laag te houden. Bij voldoende herstel kan predatorenbeheer worden afgebouwd. Niet ingrijpen is ook een keuze, maar 40 jaar bescherming en onderzoek heeft geleerd dat dit de weidevogels de komende 10 jaar niet gaat helpen.

Wim Knol is teamleider ecologie bij de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging